

Aika: Tiistai 4.6.2019, klo 14.00 – 16.20.

Paikka: Helsingin kaupungintalo, kaupunginhallituksen kokoushuone

Läsnä: Justus Mollberg, puheenjohtaja
varsinaiset Arzu Caydam-Lehtonen
Maarit Fredlund
Niina Halonen-Malliarakis
Tiina Hedrén & viittomakielen tulkit
Kaija Hietanen
Pia Hytönen
Pirkko Hyvärinen
Kristiina Karhos
Timo Lehtonen
Timo Martelius
Ibrahim Milanovic
Timo Nerikko
Leena Simola-Nikkanen
Samuli Tsupari

Pysyvät asiantuntijat

Tiina Larva	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Pasi Brandt	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
Heli Rantanen	Kaupunginkanslia, osallisuus ja neuvonta
Jonna Weckström	Sosiaali- ja terveystoimiala
Pirjo Tujula	Kaupunkiympäristön toimiala
Tiina Lappalainen	vammaisasiamies, sihteeri

Vierailevat asiantuntijat

Mikko Rusama	digitalisaatiojohtaja (kohdassa 1-6)
Sanna Vesikansa	apulaispormestari, sosiaali- ja terveystoimiala (kohdassa 7)

Poissa Heikki Kaislanen
Mari Mulari
Aulikki Rautavaara

Lisäksi Osallistujina oli 6 vanhusneuvoston jäseniä kohdissa 1-7.
Pirkko Telaranta, Pirjo-Liisa Kangasniemi, Veijo Lehto, Lena Lindberg, Markus Lofström ja Outi Paulig

1.

Kokouksen avaus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja Justus Mollberg avasi kokouksen klo 14., toivotti vammaisneuvoston jäsenet ja vanhusneuvoston edustajat tervetulleiksi kokoukseen.

2.

Osallistujien toteaminen

Osallistujat esittäytyivät.

3.

Asialistan hyväksyminen
Hyväksyttiin.

4.

Tiedoksi edellisen kokouksen muistio (liite)
Hyväksyttiin.

5.

Muistion tarkastajat

Muistion tarkastajiksi valittiin Niina Halonen-Malliarakis ja Leena Simola-Nikkanen.

6.

Kaupungin digitalisaatio-ohjelma ja (viestinnän) saavutettavuus

Digitalisaatiojohtaja Mikko Rusama esitteli kaupungin digi-työryhmän valmistelemää kaupunkitasoista digitalisaatio-ohjelmaa, joka tavoittelee kohti palvelutarvetta ennakoivaa ja digitaalista yhteiskuntaa. Tehokkaammalla tekoälyn hyödyntämisellä voidaan havaita mm. riskitekijöitä sekä myös tunnistaa helpommin paljon palveluja käyttäviä kaupunkilaisia.

Keskustelun kuluessa digitalisaatiojohtaja lupasi viedä digipalvelujen saavutettavuus-kysymyksen digitalisaation johtoryhmään, joka tarkentaa saavutettavuuden kaupunkitasoista omistajuutta sekä huolehtii saavutettavuus-direktiivin toteutuksesta, jossa kaupungin henkilöstön tietoisuus saavutettavuudesta on ratkaisevaa. Johtoryhmä nimeää oikeat henkilöt tunnistamaan tarvittavat toimenpiteet. Kaupungin saavutettavuusoppaan ja koulutuksen lisäksi saavutettavuus-vaatimukset pitää viedä ohjeistuksena hankintojen vaatimuksiin. Tarvitaan myös ymmärrettävää ja selkeää viestintä.

Vammaisneuvosto edellyttää, että saavutettavuuden testaamiseen varataan resursseja ja käytetään kokemusasiantuntemusta, toimiiko digipalvelu tosi elämässä ja mitkä ovat tarvittavat vaihtoehtoisesti saavutettavat kanavat tuottaa palvelua. Myös HelsinkiLab palvelumuotoilu voi auttaa hyödyntämään eri tavoin vammaisten kaupunkilaisten kokemusasiantuntemusta, kun kaupunki yhteiskehittää ja tuottaa eri tavoilla saavutettavia palveluja.

Vanhusneuvoston edustajat toivat esiin, että on paljon ikäihmisiä, jotka eivät pääse käyttämään digitaalisia palveluja. Käyttämättömyyden syyt voivat liittyä talouteen, pelkoon, ikään tai välineiden puutteeseen. Osa ikäihmisistä käyttää älypuhelimia, osa ei lainkaan. Digineuvonnalla autetaan ihmisiä käyttämään edullisempia digipalveluja, kuten pankkipalveluja, koska ilman digipalvelua palvelu maksaa usein enemmän. Teknologiaa hyödyntävän digitalisaation lisätessä itsepalvelua palveluammattilaisten resurssia voidaan käyttää ikäihmisten sekä liikkumis- ja toimimisesteisten ihmisten henkilökohtaiseen palvelemiseen.

7.

Sosiaali- ja terveyspalvelut Helsingissä

Apulaispormestari Sanna Vesikansa kertoi aluksi sosiaali- ja terveyslautakunnan ajankohtaisista teemoista. Lautakunta tekee sote-palveluja koskevia päätöksiä, myös vammaispalveluja koskevat päätökset, kuten palvelujen hankinnat, viimeksi oli käsittelyssä päätös kuljetuspalvelujen omavastuuosuuksista.

Sote-palveluissa on tarve kehittää konkreettisia tapoja tuottaa helpommin saavutettavia sosiaali- ja terveyspalveluja, esim. sähköisillä välineillä tai uusilla palveluajoilla, joilla kullekin asiakasryhmälle voidaan mahdollistaa helpoin tapa ja erilaisia kanavia saavuttaa palveluja. Esimerkiksi perhekeskuksissa tehdään monialaista ja -ammattillista yhteistyötä, jossa myös vammaistyö on mukana.

Käytössä on myös pikaviestipalvelu, eli chat-kanava sekä ”Tarvitsen apua” -nappi, jossa kaupunkilainen voi esittää huolenaiheensa, ja johon vastataan 3 päivässä. Kaupungin on tärkeää tarjota ja kaupunkilaisten on tärkeää saada varhaisemmassa vaiheessa apua.

Parhaillaan on mm. Kampin hyvinvointi- ja terveyskeskuksen kaavamuutos etenemässä, perhekeskuksia tulee pohjoisen ja läntiselle alueelle, monipuolisia palvelukeskuksia rakennetaan usealle alueelle, kuten Koskelan alueelle. Kaikissa näissä on myös eri ikäisten vammaisten ihmisten elämää käsitteleviä palveluja, joiden käyttäjälähtöisten palvelujen varmistamiseksi tarvitaan yhteiskehittämistä, jolloin on tärkeä kuulla palveluja käyttäviä asiakkaita sekä vammaisneuvostoa.

Vammaisneuvoston keskustelun kuluessa käsiteltiin monia asioita, mm. uuden hallitusohjelman sosiaali- ja terveystalouden kehittämistä, jossa isot kaupungit toivovat saavansa merkittävämmän roolin tai erityisaseman palvelutuotannossa. Helsinki on suurimpana omistajana viestinyt HUS:lle, että lasten apuvälinepalvelu pitää saada kuntoon. Helsinki ei tee omaishoidontuen sopimuksia alle 18-vuotiaiden kanssa, Helsingissä tehdään kartoitusta alaikäisten epävirallisesta omaishoitajuudesta.

Keskusteltiin hoitotakuusta ja tuotiin esiin lääkäreiden vaihtumiset, lääkäripula ja lääkäreiden rekrytointivaikeudet. Todettiin, että asiakasohjauksella voisi lääkärin vastaanottojen kysyntää korvata osin myös muulla sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten asiantuntemuksella. Toivottiin, että kotiin tuotettavat hoitopalvelujen vaihtoehdot eivät lisäisi potilaiden yksinäisyyttä. Esitettiin tarvetta lasten mielenterveyspalveluille sekä etsivälle omaishoitajatyölle. Paljon palvelua käyttävät asiakkaat toivovat, että he saisivat palvelua samoilta ammattilaisilta, eikä aina vaihtuvilta. Esitettiin tarve Koskelan monialaisen palvelukeskuksen lämminviesialtaalle, koska julkisesti tuotettu terapia-allas on taloudellisesti saavutettavampi kuin yksityisten palveluntuottajien tarjoamat altaat.

Sanna Vesikansa lupasi toimittaa kirjallisesti esitettyihin kysymyksiin myös kirjalliset vastaukset.

Päätettiin jatkaa kokousta, vaikka Tiina Hedrèn joutui poistumaan kokouksesta, koska viittomakielen tulkkien työvuoro päättyi klo 16.

8.

Kaupungin toimialojen ajankohtaiset kuulumiset

Sosiaali- ja terveystoimialan edustaja vammaissosiaalityön päällikkö Jonna Weckström kertoi vammaispalvelutoimiston valmistelemasta ja asiakkaiden pitkään toivomasta vaikeavammaisten henkilökohtaisten avustajien työnantajamallin avustajien tuntikirjausten ja palkanmaksujärjestelmän sähköistetyn suoratyöohjelman käyttöönotosta. Muutoksessa odotetaan vielä virallista suorahankintapäätöksen vahvistamista, ennen kuin yrityksen kanssa jatketaan neuvottelua käytännön toteutuksesta ja asiakkaiden tiedotuksesta. Sähköisen järjestelmän toivottiin olevan näkövammaisille asiakkaille saavutettavan. Asiakkaat, joilla ei ole käytössä tietokonetta, voivat käyttää edelleen vanhaa lomakejärjestelmää, jolloin kaupungin palkkasihteeri syöttää tiedot järjestelmään.

Kehittämisasiantuntija Tiina Larva kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalta (=Kuva) kertoi Kuvan 5.6. järjestämästä digitaalisten (inkluusio = mukaan ottavien) palvelujen työpajasta - miten ihmiset saadaan mukaan digimaailmaan, miten kaikille saadaan

kulttuurin ja vapaa-ajan palveluja. Työpajaan on tulossa osallistujia eri ryhmistä, vammaisneuvostosta osallistuu Ibrahim Milanovic ja vammaisasiamies Tiina Lappalainen. Aiheesta valmistuu syksyllä selvitys.

Kuva on ohjeistanut kaupungin visuaalisen ilmeen kehittämistä ja antanut normitietoisien valokuvaohjeen, jolla tuodaan esiin, että Helsingin kaupunkilaisten moninaisuus on valtavirtaa. Erilaisilla kaupunkilaisilla tulee olla yhtäläiset mahdollisuudet samaistua kaupungin käyttämiin kuviin, joissa ihmiset ovat eri rooleissa. Kuvauksia toteutetaan eri puolilla kaupunkia, mm. Kristiina Karhos vammaisneuvostosta osallistuu 7.6. kuvauksiin Alppiruusuopistossa.

Kuvan verkkosivu-uudistuksessa on huomioitu saavutettavuusdirektiivin velvoitteita. Kuva järjesti 22.5. kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan käytössä olevien olosuhteiden ja tilojen suunnitteluperiaatteita käsittelevän työpajan vammais- ja vanhusneuvostojen edustajille.

Kuvan tasa-arvosuunnitelman selvityksessä on tuotu tarve sukupuolineutraalien pukuhuonekäytäntöjen laajentamiseen.

Varhaiskasvatuksen asiantuntija Pasi Brandt kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta (=Kasko) kertoi, että perusopetuksessa erityisryhmien sekä pidennetyin oppivelvollisuuden oppilaiden opin poluista tehdään eheämpiä ja opetusta on koottu samoille koulualueille. Opetuksen järjestämiseen saadaan yhteisvaikutusta tarvittavassa osaamisessa, kuljetuksissa, tiloissa sekä laitteissa. Yhteissuunnittelua tarvitaan mm. oppilaiden kuljetuksissa, valintakriteereissä sekä koulujen samanlaisten prosessien kehittämisessä.

Esteettömyysasiamies Pirjo Tujula kaupunkiympäristön toimialalta (=Kymp) kertoi mm. valtuustoon menossa olevasta, kaupungin kokoustilojen induktiosilmukoita koskevan valtuustoaloitteen vastauksesta. Kaupungin yhdenvertaisuusuustoimikunta on ottanut kantaa esteettömyyden tärkeyteen yhdenvertaisuuden toteuttamisessa. Sen sijaan kaupungin kiinteistöstrategiassa ei oteta paljoa kantaa esteettömyyteen.

9.

Kysymyksiä apulaispormestari Anni Sinnemäelle

Ajan säästämiseksi päätettiin, että vammaisneuvoston jäsenet voivat lähettää vammaisasiamies Tiina Lappalaiselle kysymyksiä, joita haluaa esitettäväksi kaupunkiympäristön toimialan apulaispormestari ja lautakunnan puheenhohtaja Anni Sinnemäelle vammaisneuvoston kokouksessa 10.9. Lähetä kysymykset viimeistään 5.8. mennessä: tiina.lappalainen@hel.fi, työvaliokunta kokoaa esitettävät kysymykset.

10.

Osallistumiset

Pirkko Hyvärinen kertoi terveiset kaupungin Stadin ikäohjelman verkostotilaisuudesta 12.4. Stadin ikäohjelma on osa kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjelmaa, joka on hyväksytty valtuustossa. Vanhusneuvosto haluaisi aktiivisemmin osallistua ohjelman valmisteluun ja toimeenpanon seurantaan.

Arzu Caydam-Lehtonen kertoi terveiset osallisuusmallin arviointitilaisuudesta 11.4., jossa keskusteltiin mm. eri vaikuttajatoimielinten yhteistyöstä ja vaikuttamisen vaikeudesta. Valtuustoseminaarissa esitelty osallisuusmallin väliarviointiraportti: <https://www.hel.fi/hel2/kanslia/valtuustoseminaari/osallisuus-ja-vuorovaikutusmallin-valiarviointiraportti.pdf> .

11.

Muut esille tulevat päätösaasiat

Ei ollut muita asioita.

12.

Tiedotusasiat

Kynnys ry on nimennyt vammaisneuvoston jäsen Timo Lehtosen varajäseneksi Susanna Haapalan Kynnys ry:stä.

Henkilökohtaisen avun paraati järjestetään ti 11.6.

Tiina Lappalainen on lomalla 1.-28.7.2019, jonka aikana vammaisneuvostoa koskevat yhteydenotot puheenjohtaja Justus Mollbergille, justusmollberg@gmail.com.

13.

Seuraava kokous

Seuraava vammaisneuvoston kokous on ti 10.9., jolloin vieraina on mm. apulaispormestari Anni Sinnemäki.

14.

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.20.

Vakuudeksi

Justus Mollberg
puheenjohtaja

Tiina Lappalainen,
sihteeri, vammaisasiamies
puh. 09-3103 6086, 040-1845 063
tiina.lappalainen@hel.fi

Muistion tarkastivat

Niina Halonen-Malliarakis

Leena Simola-Nikkanen